

Vergaderjaar 2008–2009

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 634

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 december 2008

Hierbij zend ik u het verslag van de vergadering van de Eurogroep en Ecofin Raad van 1 en 2 december 2008 te Brussel. Tevens zend ik u de bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad van 11 en 12 december aanstaande.¹ De voorlopige agenda van de Ecofin Raad van 20 januari 2009 te Brussel is nog niet bekend. Kort voor het AO en de Ecofin Raad zal zoals gebruikelijk, de geannoteerde agenda aan uw kamer worden gezonden.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

A-punten

Over een aantal onderwerpen op de agenda was voorafgaand aan de Ecofin Raad al overeenstemming bereikt. Deze zijn kort voor de Ecofin Raad door het Voorzitterschap als A-punt aangemerkt om zodoende ruimte op de agenda te creëren voor een uitgebreide bespreking van de bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad. Het betreft de agendapunten «Kapitaalvereistenrichtlijn» en «Aanpassing richtlijn voor Europees geharmoniseerde beleggingsfondsen». De voorstellen zijn zonder discussie aangenomen.

Daarnaast heeft het Franse Voorzitterschap het agendapunt «Medium Term Financial Assistance» kort voor de Ecofin Raad als A-punt aan de agenda toegevoegd. Het betrof een verhoging van de faciliteit voor steun aan lidstaten met problemen met hun betalingsbalans. De faciliteit is verhoogd van € 12 miljard naar € 25 miljard. Het voorstel is zonder discussie aangenomen.

Het onderwerp «Vorbereiding van de bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad: Olie; rapport van de Commissie» is evenals het punt «BTW op financiële diensten» kort voor de Ecofin Raad geheel van de agenda verwijderd door het Franse Voorzitterschap.

1. Solvency II

De Ecofin Raad heeft zich uitgesproken over een compromisvoorstel voor de onderhandelingen over de nieuwe verzekeringsrichtlijn Solvency II. Dit agendapunt was voorafgaand aan de Ecofin Raad door het Franse Voorzitterschap als A-punt aangemerkt. Voor aanvang van de Ecofin Raad was reeds een gekwalificeerde meerderheid ontstaan; het compromisvoorstel is aangenomen in de Ecofin Raad. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, kon geen goedkeuring verlenen aan het compromisvoorstel en heeft dat ook duidelijk te kennen gegeven tijdens de Ecofin Raad. Minister Bos heeft aangegeven het te betreuren dat groepssteun uit het compromis is verwijderd. De minister vond het een gemiste kans dat, ondanks de roep om meer Europees toezicht in het kader van de kredietcrisis, de Ecofin Raad de eerste mogelijkheid daartoe niet reeds heeft benut. Daarnaast heeft minister Bos zijn ongenoegen geuit over het feit dat onvoldoende gehoor is gegeven aan de Nederlandse wens voor meer waarborgen ter voorkoming van nadelige effecten voor (Nederlandse) pensioenfondsen.

Nu het voorstel niet met unanimiteit is aangenomen door de Ecofin Raad, behoudt de Commissie het recht het voorstel terug te trekken. Ook maakt het de positie van de Commissie en het Europees Parlement sterker. Zowel de Commissie als het Europees Parlement zijn, net als Nederland, groot voorstander van groepssteun. De Raad, Commissie en Europees Parlement zullen nu een triloog aangaan. Een tweede lezing in de codeciëprocedure is niet uitgesloten. De Ecofin Raad zal dan een nieuw standpunt moeten innemen. Hierover wordt dan met een gekwalificeerde meerderheid beslist.

2. Deposito Garantiestelsels

Ook dit agendapunt was voorafgaand aan de Ecofin Raad door het Franse Voorzitterschap als A-punt aangemerkt. Het Voorzitterschap heeft tijdens de Ecofin Raad het compromisvoorstel kort toegelicht. Een gekwalificeerde meerderheid heeft zich voor dit compromis uitgesproken. Nederland maakte deel uit van deze gekwalificeerde meerderheid. Zodoende is

de dekking vastgesteld op € 100 000 vanaf 31 december 2011, op basis van maximumharmonisatie. Hiermee worden onbedoelde bijeffecten van verschillende dekking in verschillende landen, zoals concurrentie op depositogarantie, voorkomen.

Daarnaast is besloten om de betalingstermijn aanzienlijk te verkorten. Een verkorting van de betalingstermijn is essentieel om te voorkomen dat alsnog een *bank run* ontstaat omdat rekeninghouders te lang op hun geld zouden moeten wachten. Tijdens de Ecofin Raad benadrukte de Commissie nogmaals het belang van het verkorten van deze termijn. Er is overeengekomen dat de betalingstermijn wordt verkort naar 20 dagen, met een uitloop van 10 dagen in uitzonderlijke gevallen. De huidige betalingstermijn van 3 tot 9 maanden wordt te lang geacht.

3. Voorbereiding van de bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad: Stimuleringsplan Economische activiteit in Europa

Op basis van het Stimuleringsplan Economische activiteit in Europa van de Europese Commissie heeft de Ecofin Raad gewerkt aan een bijdrage voor de Europese Raad van 11 en 12 december a.s..

De financiële crisis werkt nu door op de reële economie; de groei-verwachtingen voor de eerste helft van het komende jaar zijn somber. Het is tegen deze achtergrond dat de Commissie op 26 november een plan presenteerde om met een bedrag van 1,5% van het Europese BBP de reële economie te ondersteunen. Hiervan zou circa 0,3% BBP moeten komen uit de EU-begroting en via extra inzet vanuit de Europese Investeringsbank (EIB). Een bedrag van 1,2% BBP moet bereikt worden door stimuleringsmaatregelen in de lidstaten zelf. De Commissie lichtte het pakket nader toe en onderstreepte het belang van coördinatie. Voorts gaf de Commissie aan dat zij van lidstaten verwacht dat zij in hun stabiliteits- of convergentieprogramma (of een update daarvan) aandacht zullen schenken aan de stimuleringsmaatregelen die op nationaal niveau zijn/worden genomen.

In verband met de belangrijke rol voor de EIB gaf ook de president van de bank een toelichting op de plannen. De EIB stelt voor het uitleenvolume in 2009 en 2010 te verhogen: het normale volume is ongeveer € 48 miljard. Voor 2009 en 2010 zal worden gestreefd naar € 63 miljard op jaarbasis. Na 2010 keert het volume weer terug naar het normale niveau. Hiervoor is een kapitaalverhoging nodig. Deze kapitaalverhoging zal worden gefinancierd uit de reserves van de EIB en zal geen extra kapitaalafdracht door de lidstaten tot gevolg hebben. Dit zal wel een verhoging van het garantiëkapitaal tot gevolg hebben.

Naast een discussie over de omvang van het pakket en de maatregelen die daarvan deel zouden kunnen uitmaken, is door de Ecofin Raad vooral ook aandacht besteed aan de regels van de Europese Unie die voortvloeien uit het Stabiliteits- en Groeipact, de interne markt en de Financiële Perspectieven voor de Europese begroting.

Meerdere landen gaven aan dat het bedrag van 1,2% BBP als referentiewaarde zou moeten gelden. Dit mede omdat niet elke lidstaat zich budgettair in dezelfde uitgangspositie bevindt en het voor sommigen onverstandig zou zijn om grootschalig extra uitgaven te gaan doen of belastingverlagingen door te voeren. Als onderdeel van de stimulering moeten ook reeds genomen maatregelen meetellen. Aan deze wensen is in de bijdrage aan de Europese Raad gehoor gegeven. De houdbaarheid van de overheidsfinanciën mag niet op het spel worden gezet. Maatre-

gelen zullen dan ook omkeerbaar moeten zijn zodra de economische omstandigheden dat toelaten. Voorts merkten meerdere lidstaten op dat zij ervan uitgaan dat de specifieke vormgeving van de stimulering gebeurt naar eigen inzicht en op basis van landenspecifieke prioriteiten. Veel lidstaten legden nadruk op het gebruik van de automatische stabilisatoren. Het belang daarvan moet volgens deze lidstaten niet worden onderschat en zou moeten meetellen in de totale inspanning. De lidstaten waren het er over eens dat een gecoördineerd signaal nuttig is en zij zullen zich inzetten de economie er weer bovenop te helpen.

Voor het overige spitste de discussie zich toe op de regels van de Europese Unie. Veel lidstaten wezen erop dat het Stabiliteits- en Groeipact van kracht moet blijven en dat lidstaten spoedig weer moeten terugkeren naar een houdbaar pad voor de overheidsfinanciën. De conclusies van de Ecofin Raad weerspiegelen deze inzet. Als laatste hebben veel lidstaten, waaronder Nederland, zich er hard voor gemaakt dat de financiering van het gedeelte van het pakket dat uit de EU-begroting komt, binnen de randvoorwaarden van de Financiële Perspectieven zal moeten geschieden. Het Commissievoorstel om te schuiven tussen uitgavencategorieën, zoals is gebeurd ten behoeve van de financiering van Galileo, is afgewezen.

Minister Bos heeft tijdens zijn interventies in de Eurogroep en de Ecofin aangegeven dat de lidstaten bereidheid moeten tonen om alles te doen wat nodig is om het vertrouwen te herstellen. Hierbij zou voldoende ruimte moeten zijn voor nationale beslissingen ten aanzien van het adequate beleid, hetgeen bij Nederland zou pleiten voor het laten meetellen van de interventies in de financiële sector en de automatische stabilisatoren. Tevens gaf de minister aan dat de regels van het SGP van kracht moeten blijven en dat houdbare overheidsfinanciën van groot belang zijn. In dat licht is de tijdelijkheid van de maatregelen bijzonder relevant. Ook de kaders die gelden voor de financiële perspectieven dienen te worden gerespecteerd. Verder meldde de minister dat Nederland bereid is om de Commissievoorstellen voor het naar voren halen van de structuurfondsgelden te bestuderen, maar dat er geen sprake kan zijn van een blanco cheque. Als de gelden naar voren worden gehaald, moeten zij verantwoord worden besteed. De minister refereerde aan het feit dat het op dit moment al lastig is de gelden jaarlijks volledig tot besteding te laten komen en dat ook een correcte verantwoording moeizaam blijkt, zoals ook blijkt uit het jaarverslag van de Europese Rekenkamer dat later tijdens de Ecofin Raad gepresenteerd zou worden. Vanuit veel lidstaten kwam steun voor de interventie van minister Bos.

4. Voorbereiding van de bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad: Reactie op de financiële crisis

Naast een bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad over het stimuleringsplan voor de reële economie hebben de lidstaten ook overeenstemming bereikt over een bijdrage aan de Europese Raad over maatregelen in het kader van de financiële crisis. De lidstaten hebben zich gecommitteerd aan een verbetering van het functioneren van de kredietmarkten en het op gang houden van kredietverschaffing aan bedrijven en huishoudens. Ook zijn er afspraken gemaakt over de prijzen van garantieinitiatieven en wordt aan lidstaten de mogelijkheid gegeven op adequate en flexibele wijze financiële middelen te verschaffen aan financiële instellingen. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen instabiele banken en banken die in essentie gezond zijn.

De bijdrage van de Ecofin Raad aan de Europese Raad op dit terrein voorziet verder in:

- een snelle en gecoördineerde implementatie van korte termijnmaatregelen als antwoord op de financiële crisis;
- een verbetering van de transparantie in financiële markten;
- een uitbreiding van prudentieel toezicht, risico- en crisismanagement en het raamwerk ten behoeve van Europees toezicht;
- een inzet van de Raad om er voor te zorgen dat EU-belangen gewaarborgd zullen zijn in een nieuwe financiële architectuur.

Op verzoek van de Commissie en met instemming van de Ecofin Raad werd de concept bijdrage aan de Europese Raad aangevuld met een passage over staatssteun aan en herkapitalisatie van de financiële sector.

5. Verlaagde BTW-tarieven

Tijdens de Ecofin Raad is het agendapunt verlaagde BTW-tarieven kort aan de orde gekomen. Voor aanvang van de Ecofin Raad was duidelijk dat er geen overeenstemming bereikt kon worden over het compromisvoorstel van het Voorzitterschap. De Commissie herhaalde het belang om over het voorstel over de toepassing van verlaagde BTW-tarieven voor de arbeidsintensieve diensten een besluit te nemen. Verder benadrukte de Commissie graag een besluit te willen bereiken voor de Europese Raad in het voorjaar van 2009.

6. Spaartegoedenrichtlijn (herziening)

Het Franse voorzitterschap had een algemene discussie over de uitgangspunten van de herziening van de spaartegoedenrichtlijn als agendapunt aangemerkt. De Raadsconclusies werden door de Ecofin Raad ongewijzigd aangenomen. Tijdens de korte discussie werd benadrukt dat de vrijheid van kapitaalverkeer niet misbruikt mag worden om belastingen te ontduiken.

7. Gedragscodegroep

De Gedragscodegroep heeft van haar bijeenkomsten een halfjaarlijks voortgangsrapport aan de Ecofin Raad aangeboden. Het nu aangeboden voortgangsrapport doet verslag van de werkzaamheden onder het Franse voorzitterschap. De Raadsconclusies over het voortgangsrapport werden door de Ecofin Raad ongewijzigd aangenomen.

8. Dechargeprocedure voor het EU begrotingsjaar 2007

De president van de Europese Rekenkamer (ERK) Vitor Caldeira heeft tijdens de Ecofin Raad het jaarverslag gepresenteerd dat betrekking heeft op de besteding van EU-gelden in 2007. De ERK gaf aan dat de administratieve uitgaven van de Commissie op orde zijn en dat over deze categorie een positief oordeel wordt uitgesproken. Daarentegen zijn er nog problemen bij het plattelandsontwikkelings- en structuurbeleid. Deze zijn volgens de ERK gelijk aan vorig jaar en hierover wordt dus een negatief oordeel uitgesproken.

Wel constateerde de ERK verbeteringen in het afgelopen jaar. Zo hebben de lidstaten in het jaar 2007 voor het eerst *annual summaries* afgegeven. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, heeft tevens een nationale verklaring afgegeven. Volgens de ERK kunnen deze twee instrumenten het beheer van EU-fondsen op de lange termijn verbeteren.

Over het geheel geeft de ERK voor het 14e jaar op rij een negatieve rechtmatigheidsverklaring af. Daarbij moet wel worden aangemerkt dat enige vooruitgang is geboekt.

De Commissie heeft tijdens de Ecofin Raad een korte reactie op de analyse van de ERK gegeven. De Commissie wees op de stijgende hoeveelheid teruggevorderde fondsen over 2008 (totaal € 843 miljoen) en een nog terug te vorderen totaal van ongeveer € 1,5 miljard waarover nu nog beraad plaatsvindt. De Commissie riep de lidstaten op EU-gelden te behandelen als zouden zij nationale gelden zijn en dus op adequate wijze te verantwoorden. Daarnaast sprak de Commissie haar waardering uit voor de lidstaten met een nationale verklaring waarbij Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Denemarken met naam werden genoemd.

Over het punt heeft verder geen discussie plaatsgevonden. In februari 2009 zal de Ecofin Raad besluiten over het dechargeadvies aan het Europees Parlement.

Extra

Het Franse Voorzitterschap heeft aangegeven dat er mogelijk een extra Ecofin Raad zal worden belegd op 18 december. Indien de Ecofin Raad op 18 december bijeenkomt, zal verder worden gesproken over de stimulering van de reële economie en over de internationale financiële architectuur. Verdere informatie is op dit moment nog niet beschikbaar.